

1 Allmänt om skattelagstiftningen

1.1 Inkomstskattelagen

Inkomstskattelagen (1999:1229), IL, innehåller, med enstaka undantag, samtliga regler om beräkning av underlaget för kommunal och statlig inkomstskatt samt om beräkning av skatten och skattereduktion (prop. 1999/2000:2 sidan 481 f.).

IL trädde i kraft den 1 januari 2000 och tillämpas från och med 2002 års taxering, 1 kap. 1 § lag (1999:1230) om ikraftträdande av inkomstskattelagen, ILP. Det betyder att den är tillämplig första gången för skattskyldig, vars beskattningsår avslutas under år 2001.

IL ersätter 35 lagar. Den har inneburit en lagteknisk och språklig revidering av inkomstskattelagstiftningen. Lagen innehöll vid utfärdandet (1999-12-16) få materiella ändringar jämfört med tidigare lagstiftning. I några fall kodifieras praxis (se t.ex. 12 kap. 28 §, 18 kap. 3 § andra stycket och 4 § samt 35 kap. 7 § IL). Därefter har också ett antal ändringar gjorts som tillämpas första gången vid 2002 eller senare års taxering.

1.1.1 IL:s disposition

IL delas in i 68 kapitel, som bildar tolv avdelningar. Avdelningarnas innehåll framgår av följande uppställning.

Avd nr	Innehåll	Omfattar kap. nr
I	Grundläggande bestämmelser och definitioner	1-2
II	Skattskyldighet	3-7
III	Skattefria inkomster och utgifter som inte får dras av	8-9
IV	Inkomstslaget tjänst	10-12
V	Inkomstslaget näringsverksamhet	13-40
VI	Inkomstslaget kapital	41-43
VII	Kapitalvinster och kapitalförluster	44-55
VIII	Fåmansföretag och fåmanshandelsbolag	56-57
IX	Pensionssparande	58-59
X	Familjebeskattning och värdering av andra inkomster än pengar	60-61
XI	Allmänna avdrag, grundavdrag och sjöinkomstavdrag	62-64
XII	Skatteberäkning och skatt på ackumulerad inkomst	65-66

1.2 Lag om ikraftträdande av inkomstskattelagen

SFS 1999:1230, SkU 1999/00:2, prop. 1999/00:2
 SFS 2000:79, SkU 1999/00:12, prop. 1999/00:38
 SFS 2000:541, FiU 1999/00:20, prop. 1999/00:100
 SFS 2000:805, SfU 2000/01:3, prop. 1999/00:127
 SFS 2000:1342, SkU 2000/01:9, prop. 2000/01:22
 SFS 2001:360, SkU 2000/01:24, prop. 1999/00:10

1.2.1 ILP:s disposition

ILP består av fem kapitel. I 1 kap. finns bland annat ikraftträdande- och upphörandebestämmelser. Här framgår att IL och ILP trädde ikraft den 1 januari 2000 och att lagarna tillämpas från och med 2002 års taxering. Det framgår också att kommunalskattelagen (1928:370), KL, och lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt, SIL, med flera lagar upphörde att gälla samma dag som ILP trädde ikraft, dvs. den 1 januari 2000. De upphävda lagarna ska dock tillämpas vid 2001 års taxering och i vissa fall även vid 2002 års taxering. I de tre följande i ILP finns övergångsbestämmelser till de lagar som upphävdes i samband med att IL trädde i kraft.

De övergångsbestämmelser som finns i ILP har strukturerats olika beroende på vilken karaktär de har. I 2 och 3 kap. återfinns övergångsbestämmelser som inte är strukturerade efter IL:s kapitelordning. I 2 kap. finns övergångsbestämmelser om personförsäkringar och i 3 kap. finns övriga övergångsbestämmelser som inte är samlade i IL:s kapitelordning. Här finns bland annat övergångsbestämmelser som gäller förvärv från vissa upplösta

aktiebolag, likvidationer och fusioner före år 1991 med mera.

I kap. 4 finns övergångsbestämmelser som är samlade i IL:s kapitelordning. Det innehåller 107 paragrafer och av rubriker i kapitlet framgår det till vilka kapitel i IL som övergångsbestämmelserna hör.

Kap. 5 fanns inte med i ILP från början utan tillkom efter förslag i prop. 1999/00:38. I detta kapitel finns bestämmelser om hur de upphävda lagarna, till exempel KL och SIL, ska tillämpas i vissa fall. Även om lagarna upphävdes i samband med att ILP trädde ikraft ska de tillämpas vid 2001 och tidigare års taxeringar och i vissa fall även vid 2002 års taxering. Det fanns därför ett behov att göra ändringar i dessa lagar även efter att de upphävdes den 1 januari 2000. Eftersom det inte är möjligt att göra ändringar i en upphävd lag har ändringarna i stället införts i ILP.

1.2.2 Ikraftträdandebestämmelser m.m.

Av 1 kap. 1 § ILP framgår att IL och ILP trädde i kraft den 1 januari 2000 och att de ska tillämpas första gången vid 2002 års taxering. Genom att tillämpa IL först vid 2002 års taxering kunde man i princip undvika att det då fanns skattskyldiga med beskattningsår som påbörjats före ikraftträdandetidpunkten. I vissa fall kunde det dock inträffa att beskattningsåret hade påbörjats före den 1 januari 2000. Även om IL i mycket liten omfattning medfört materiella ändringar jämfört med de lagar som upphävts skulle det i dessa fall kunna uppkomma en otillåten retroaktivitet i beskattningen. För att undvika det ska de upphävda lagarna tillämpas även efter 2001 års taxering om den skattskyldige har ett beskattningsår som påbörjats före ikraftträdandet till den del detta leder till lägre skatt, 1 kap. 3 § ILP. Det torde endast i undantagsfall vara aktuellt att tillämpa denna bestämmelse.

De lagar som upphävdes när ILP trädde ikraft den 1 januari 2000 finns uppräknade i 1 kap. 2 § ILP. Det rör sig om 35 lagar där KL och SIL är de mest omfattande lagarna. Även om lagarna upphävdes den 1 januari 2000 så ska de fortfarande tillämpas vid 2001 och tidigare års taxeringar. Som nämnts ovan kan det också i enstaka fall bli aktuellt att tillämpa de upphävda lagarna vid senare års taxeringar. I 5 kap. ILP finns bestämmelser om hur de upphävda lagarna ska tillämpas i vissa fall.

I 1 kap. 4 § finns en regel om att kontinuitet gäller mellan den upphävda lagstiftningen och IL. Av regeln framgår att om någon bestämmelse i de upphävda lagarna har tillämpats och den motsvaras av en bestämmelse i IL, ska bestämmelsen i IL anses ha tillämpats. Det innebär till exempel att värdeminskningsavdrag på

en näringsfastighet som gjorts med stöd av bestämmelser i KL ska anses ha gjorts enligt bestämmelserna i IL. Vid en avyttring av fastigheten tillämpas därför reglerna om återföring av värdeminskingsavdrag i 26 kap. IL även beträffande värdeminskingsavdrag som gjorts enligt KL. På motsvarande sätt förs anskaffningsutgifter och anskaffningsvärden med mera över från de upphävda lagarna till IL.

1.2.3 Övergångsbestämmelser

IL har inneburit att inkomstskattelagstiftningen har genomgått en omfattande lagteknisk och språklig bearbetning. Däremot innehåller IL få materiella ändringar vilket har medfört att det inte funnits något behov av att införa övergångsbestämmelser på grund av att IL ska tillämpas i stället för den upphävda lagstiftningen. Det man däremot har varit tvungen att reglera är hur de övergångsbestämmelser som har tillkommit vid ändringar i den upphävda lagstiftningen ska överföras till IL. I det avseendet utgör ILP en brygga mellan den upphävda lagstiftningen och IL.

När KL och SIL med flera lagar upphävdes den 1 januari 2000 upphävdes också alla de övergångsbestämmelser som införts vid ändringar i de upphävda lagarna. Det rör sig om ett betydande antal övergångsbestämmelser. Som exempel kan nämnas att KL har ändrats mer än 600 gånger och SIL över 200 gånger, prop. 1999/00:2 del 1 s. 521. Till många av dessa ändringar finns övergångsbestämmelser. I 2 – 4 kap. ILP regleras vilka av de övergångsbestämmelser som har tillkommit vid ändringar i de upphävda lagarna som ska leva vidare.

Den metod som valts innebär att övergångsbestämmelser som ska ha fortsatt giltighet har flyttats över till ILP. Om en övergångsbestämmelse saknas i ILP kommer den att vara upphävd från och med 2002 års taxering. Motivet till den valda metoden har varit att det förenklar för såväl de skattskyldiga som Skatteverket om det tydligt framgår vilka övergångsbestämmelser som fortfarande gäller.

I denna handledning behandlas övergångsbestämmelserna i ILP i förekommande fall i respektive avsnitt. Som exempel kan nämnas att det i del 1 avsnitt 21.3 finns en redogörelse för vissa av övergångsbestämmelser om personförsäkringar i 2 kap. ILP.

1.3 Övriga skatteförfattningar

1.3.1 Inkomstskatteförfattningar

De inkomstskatteförfattningar som inte har berörts av IL:s införande har en speciell karaktär eller en kortvarig giltighetstid. De finns uppräknade i prop. 1999/2000:2 sidan 483. Dessutom har en del författningar inte blivit föremål för lagstiftning på grund av att förslag om upphörande framlagts. Det är fråga om författningar rörande stiftelser.

Tre slag av inkomstskatteförfattningar har inte integrerats i IL. Den första kategorin är lagar om särskilda inkomstskatteformer för utomlands boende; kupongskattelagen (1970:624), lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta och lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl. Den andra kategorin är författningar om skatter som på olika sätt kompletterar inkomstskatten; lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt, lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel och lagen (1990:676) om skatt på ränta på skogskontomedel m.m.

Den sista kategorin utgörs av lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt och lagen (1997:324) om begränsning av skatt.

1.3.2 Skatteförfattningar av annat slag

I övrigt behandlas i denna handledning lagstiftningen rörande följande skatter och avgifter: Fastighetsskatt (avsnitt 40-41), avkastningsskatt (avsnitt 1, avsnitt 42 och del 3 avsnitt 13), förmögenhetsskatt (avsnitt 43), särskild löneskatt på förvärvsinkomster (avsnitt 14), särskild löneskatt på pensionskostnader (del 3 avsnitt 12) och egenavgifter (del 2 avsnitt 26).